

Aparte kraam- en dek/drachtbedrijven

Paul Bens, IKC-L; Gé Backus, PV

De biggenproductie vindt in Nederland plaats op vermeerderingsbedrijven die de biggen afleveren op 25 kg. Het vermeerderingsbedrijf kan gesplitst worden in een **dek/dracht** bedrijf en een apart kraam/opfokbedrijf. Bij een maximale benutting van de Meststoffenwet en de Wet Milieubeheer leidt de overstap van vermeerdering naar een kraam/opfokbedrijf tot een toename van de arbeidsbehoefte. Bij het overstappen van vermeerdering naar **dek/dracht** neemt de arbeidsbehoefte af bij **benutting** van de maximale ruimte.

Met name voor de bedrijven met een overschot aan arbeid of met afzetproblemen van de biggen lijkt het overstappen naar kraamlopfok perspectief te bieden.

Bij het gesplitste vermeerderingsbedrijf komen de dragende zeugen één week voor het werpen op het kraam/opfokbedrijf. Na 28 dagen zoogperiode gaan de zeugen terug naar het dek/dracht bedrijf. De opsplitsing in twee aparte bedrijven leidt tot een verdere specialisatie in de vermeerdering.

Deze vorm van varkenshouden wordt in Zweden op grote schaal toegepast. In Nederland wordt momenteel op initiatief van Hendrix' Voeders een proef voorbereid om de toepas-

baarheid van dit systeem voor Nederland te onderzoeken. Het Praktijkonderzoek Varkenshouderij (PV) en het Informatie en Kennis Centrum (IKC) bekijken de economische opzet voor het systeem. Dit artikel gaat in op de vraag of de overstap van vermeerderingsbedrijf naar alleen kraam- of dek/drachtbedrijf interessant is. Vervolgens wordt een opzet gegeven voor een rekensysteem om te komen tot een prijzenschema voor de biggen die nog geboren moeten worden.

Tabel 1: **Maximale bedrijfsomvang in vermeerdering, dek/dracht of kraam/opfok gegeven de verschillende productierechten* en een bepaalde hoeveelheid beschikbare arbeid.**

	recht	vermeerdering ¹	dek/dracht ²	kraam/opfok ³
fosfaat	3120	150	252	150
NH3	1215	150	289	136
beloningsuren	2348	150	318	127

¹ vermeerdering: aantal zeugen, biggen tot 25 kg en inzet dekrijpe opfokzeugen (traditionele situatie in Nederland)

² dek/dracht: aantal guste en drachtige zeugen, inzet dekrijpe opfokzeugen

³ kraamlopfok: aantal kraamlopfokhokken, waarvan 43% bezet door zeugen en 57% bezet door alleen biggen

* In de mestwetgeving zit momenteel geen diercategorie voor aparte delddrachtdieren en kraam/opfokdieren. De cijfers in de tabel zijn herleid uit de norm voor een zeug inclusief biggen tot 25 kg. Er is momenteel overleg gaande over het toevoegen van deze diercategorieën aan de Meststoffenwet. Mogelijk zullen aan de proef deelnemende bedrijven gaan werken met een ontheffing, gebaseerd op de gegevens in tabel 1.

Is het interessant?

De Meststoffenwet en de Wet Milieubeheer bepalen voor een belangrijk deel het aantal dieren dat een bedrijf mag houden. Bij wijziging in de bedrijfsopzet moet rekening gehouden worden met de rechten van het bedrijf. Tabel I geeft de maximum bedrijfsomvang bij een gegeven produktierecht en een bepaalde hoeveelheid beschikbare arbeid weer.

Bij de benutting van de ammoniakemissierechten is uitgegaan van de situatie van kraamopfokhokken (plaats waar één zeug inclusief de biggen tot spenen aanwezig is, of waar de gespeende biggen van één zeug opgefokt kunnen worden tot circa 25 kg). Als bij de Hinderwet uitgegaan wordt van de aanwezigheid van een toom gespeende biggen, wordt het aantal toegestane kraamopfokhokken iets lager.

Op het vermeerderingsbedrijf wordt ongeveer 63% van de aanwezige arbeid besteed aan de kraamhokken en de biggenopfok (arbeidstijdenregistratie, uitgevoerd door het Proefstation voor de Varkenshouderij). Als het bedrijf bij benutting van de maximale ruimte van de Mest- en Hinderwet overstapt naar een kraam/opfokbedrijf, neemt de arbeidsbehoefte toe. Bij bedrijven die arbeid "over" hebben kan dit leiden tot een toename van het arbeidsinkomen. Uiteraard moet op het bedrijf met kraamopfokhokken rekening gehouden worden met arbeidspieken rondom het geboortemoment. Bij de guste en drachtige zeugen is dat het geval bij het insemineren.

Prijzenschema biggen op één week voor het werpen

Bij gesplitste bedrijven zal het kraam/opfokbedrijf de nog niet geboren biggen van de binnenkomende zeugen overnemen. De bepaling van de prijs van de biggen in de zeug op één week voor het werpen is mogelijk via een richtprijsbepaling. Op een vermeerderingsbedrijf zijn de totale kosten f 2.632,- per zeug per jaar (lande-

lijk biggenprijzenschema januari 1994). Deze kosten kunnen worden opgesplitst voor de delddracht fase (f 989,-) en voor de kraam/opfok fase (f 1.643,-).

De bepaling van de biggenprijs kan het beste plaatsvinden op basis van totaal aantal (levend+ dood)geboren biggen. De kostprijs van een geboren big wordt in het geval van 26,2 totaal geboren biggen per zeug per jaar f 37,70 per big. Het kraam/opfokbedrijf betaalt op deze manier voor de biggen in de hoogdragende zeug relatief evenveel dan bij een berekening per grootgebrachte big, waarbij voor 21,3 grootgebrachte biggen f 46,40 betaald wordt aan het dek/drachtbedrijf. Het grootbrengen van de biggen is dan echter geheel de verantwoordelijkheid van het kraam/opfokbedrijf. Het dekmanagement is de verantwoordelijkheid van het dek/drachtbedrijf.

De biggenprijs zal niet altijd gelijk zijn aan de kostprijs. Bij hogere prijzen is er sprake van winst, bij lagere prijzen van verlies. Op basis van de inbreng van arbeid en kapitaal is de winst- of verliesdeling 3 | % voor de dek/drachtfase en 69% voor de kraam/opfokfase. Dat betekent dat voor iedere gulden prijsverhoging of -verlaging voor een big van 25 kg de prijs van een big op één week voor het werpen 3 | cent hoger of lager wordt.

Voor- en nadelen

Het plan verkeert nog in een onderzoeksfase. De voordelen van het systeem (specialisatie, grote koppels biggen met dezelfde genetische en gezondheidsstatus, all in - all out werken) zullen moeten worden afgewogen tegen de nadelen (transportkosten, piekbelasting arbeid, afhankelijkheid van elkaar, verplaatsen dieren, risico's transportbelemmeringen, kinderziekten in het systeem).

Op dit moment loopt er een vergunningsaanvraag voor een dek/dracht bedrijf voor ongeveer 1300 zeugen, Zodra er ook kraam/opfokbedrijven gevonden zijn, zal de proef van start gaan, ■